

Якщо заглибитись в історії створення майданчиків для руханкових ігор, то найстарішим з них, мабуть, був Spezerplatz – місце для проведення прогулянок та відпочинку панства в часи Австро-Угорщини. Знаходився він в Калуші на березі річки Сівки біля теперішнього палацу культури «Мінерал». Сьогодні в тому місці на вулиці Чорновола стоїть чотирьохповерховий житловий будинок.

З'явився він (майданчик) десь на початку 1907 року, коли в Калуші вже було створене товариство по переробці калійної солі «Калі». Знаменитий Spezerplatze ще тим, що на цьому стадіоні відбувся перший (!?) матч в історії калуського футболу. Напевно саме тут і був започаткований копаний м'яч на теренах Калущини. Використовували цей майданчик десь до середини 60-х років ХХ століття для займались футболом тих, хто навчався в Калуській ДЮСШ.

Після приходу Польщі в Галичину про цей стадіон, як місце для занять спортом, на певний час забули. В ті роки на перший план виходить боїсько (польська назва) – або стадіон, як поляки називали це місце біля каплички Святої Анни. Стародавня назва цієї місцевості була Лесине село, або ще інша назва – Сербники. Боїсько було обгороджене металевим парканом, там було поле для гри і тренувальне поле. Майданчика довкола були об лаштовані бігові доріжки – на благо жужелю на Саліні в той час було багато. Офіційно поле утримувалось коштом польського спортивного товариства «Сокіл», яке знаходилось тоді в сучасному приміщенні міської Ради.

На Боїську з 1930 по 1939 роки грали польські команди – ТЕСП, «Сокіл-1», «Сокіл-2», «Німецько-українська команда», «ТУР»; жидівські – «Гашомер» і «Гакоах»; українські – «Зоря» та «Чайка Дністрова». На цьому стадіоні проводили свої матчі калуські команди «Газовик» і «Пивовар», а також «Динамо», «Трудові резерви» і «Хімік» в 1948-1950 роках. Саме тут у 1938 році відбувся легендарний матч між калуською «Зорею» і львівською «Україною».

Старожили переказують, що легенда галицького футболу Олександр Скоцень забив м'яч у ворота калуської команди в падінні ударом через себе, тобто як тепер кажуть «ножицями». Саме тут, на цьому стадіоні відбулася відома гра за чашу (читай – кубок) міста між польським ТЕСПом і українською «Зорею». За спогадами очевидців за цим поединком спостерігало біля 5 тисяч уболівальників (у Калуші тоді налічувалося всього 8 тисяч населення!). В теперішні часи на цій території збудували будинок, а інша частина колишнього боїська, що на межі вулиць Олени Пчілки і Костянтини Малицької, пустує.

В 1947 році на Жидівських городах тодішня радянська влада приймає рішення побудувати новий стадіон, і вже в 1951 році він стає до ладу. Це – сучасний стадіон нашого міста «Хімік». Спочатку тут були лише дерев'яні трибуни, а згодом, всередині 70-х років – поставили бетонні перекриття з дерев'яними лавочками. Протягом майже 40 (!) років Душею стадіону і незмінним його директором був Іван Петрович Кушлик.

Біля стадіону (при вході) були встановлені пам'ятники: футболісту (в честь перемоги калушан в чемпіонатах області 1947, 1955-60 років) та легкоатлетки-дискоболки (з

нагоди успішного виступу калуських легкоатлетів в обласних і республіканських чемпіонатах). В кінці 80-х ці споруди демонтували.

У 90-х роках, а точніше у 1986 році на матчі «Хімік» (Калуш) – «Сільмаш» (Коломия), вперше запрацювало електронне табло, і сам матч проходив у вечірній час при штучному освітленні. Сучасне електронне табло було змонтоване після 1995 року, коли калуська команда під назвами «Хімік», ФК «Калуш», «Спартак-2» і «Прикарпаття-2» виступала в другій професійній лізі України. На початку XXI століття на центральній трибуні стадіону були встановлені пластикові сидіння.

На теперішньому стадіоні окрім «Хіміка» проводили домашні матчі і калуський «Будівельник» в 1966-1975 роках, а також у 1971 і 1972 році дублери івано-франківського «Спартака» приймали своїх суперників у змаганнях першої ліги чемпіонату СРСР.

На стадіоні «Хімік» в 1957 році грав у складі калушан на початку своєї кар'єри Заслужений майстер спорту, Заслужений тренер України, легендарний футболіст Йожеш Йожешович Сабо. Тут розпочинав свій шлях у великий футбол кращий бомбардир івано-франківського «Спартака» за всі роки виступів команди Микола Пристай, відточував свою майстерність і калуський «Месхі», сівчанин Михайло Гнатишин.

Окрім «Хіміка» до середини 90-х років в Калуші великою популярністю користувався стадіон на Загір'ї (тепер – це місце біля Народного дому). Тут в 1951 році відкрилась секція футболу Калуської ДЮСШ. Саме тут проводились всі міські дитячі турніри на призи клубу «Шкіряний м'яч». А ще був стадіон на ЦРМ (Центральній ремонтній майстерні), команда якого виступала в першості області. На цьому місці тепер також розташовані житлові будинки. Як стадіон для ігор використовувалось і футбольне поле ЗОШ №6 – на цьому майданчику проводив свої ігри калуський «Будівельник».

До найстаріших слід віднести і стадіон «Біля дубів» у Підгірках. Створений він був у 1935 році за ініціативою сина Великого Каменяря Петра Франка, який започатковував руханкові ігри в Галичині і організовував футбольну команду у Підгірках. На цьому стадіоні, крім місцевої підгорецької, грали також калуські команди «Хімік» і «Спартак». Десь після 1938 року було зведено поле для копаного м'яча на березі річки Лімниці в міському масиві Хотінь, який вже на той час теж мав свою футбольну команду.

Сучасний міський стадіон «Хімік» знаходиться на території, де тягнуться трьохкамерні пустоти і вибоїни, які залишилися після видобування кам'яної солі. Тому у владних кабінетах м. Калуша вже були створені проекти будівництва нових стадіонів на розі вулиць Грушевського та Добрівлянської і в міському парку імені Івана Франка. Та цим планам поки ще не судилося збутися.

Ростислав Михайловський

P.S. Матеріал використовувати лише з дозволу автора

